

บทละคร

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

ตอน พลายชุมพลปลอมเป็นมอญใหม่

(ประเสริฐอักษร ประ)

ว.ศ. ๑๒๔

—*~*~*

โรงพิมพ์อักษรวิทย์

หน้า ๑๘ ๑๖/๑๑/๖๖

บทละคร

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน
ตามพระราชนิพนธ์ของ
ทูลกระหม่อมเอก พลเอก ปิ่นมณีใหม่

(ประเสริฐอักษร ประ)

ร.ศ. ๑๒๙

—*~*~*

โรงพิมพ์อักษรนิล

เลขห้อง

895.9112

เลขหมู่

91521 ๗๗

เลขทะเบียน

๒๑๒๒ ๓๗๐๕

๑๖. ๕๙๑

บทละครเสภา เรื่อง ชุน ช้าง ชุนแผน

—*—

ตอน พลายชุมพล ปลอมเป็น มอญใหม่
(ประเล่ห์อุบาย ปรุงตามเค้าเสภาครั้งกรุงศรีอยุธยา)

ชุดที่ ๗ (เล่ห์เจ้าเงร) ฉากลานวัดโพทง
เมืองสุโขทัย ตัวละคร มีสามเณร ชุมพล กับเพื่อนศิษย์
วัดกวาดวัดอยู่

จับ ๑ (ใน) พ่อเงร รุ่ง, กรุ่น กระมล, ชุมพล น้อย
กระซิบ ร้อย, น้ารัก, สมศักดิ์ สวบ หิน จากบ้าน, มารดา,
กล้า พง พวย ช้าม ห้วย, ป่า ลห่าน, กาญจน์บุรี ขึ้นมาไล่,
สุโขทัย, ใจทัก ทัก ใคร่ รู้จัก, ยายตา เช่น วาศรี ยาย
เพี้ย จันทร์, ท่านคุณตา, ถี่ ปราณี่ ตั้ง พิธี, โทน รุก, ปลอบ
ปลุกใจ ให้ออกมา, บรรพชา, เช่น สามเณร มหาเถร, โพ
ทอง, สมภารใหญ่ เว้น หนังสือ, เลข พร้อม, ทั้ง ขอมไทย
ศึกษา ไตรย, ปฎิกระกรรม, ชำวิชา (ร้อง สูด สงวน)

สายัณห์, สุริเยนทร์, พ่อเงร นิค กับ ลูกศิษย์, มีตร สามารถ,
ถือ กราดง่า กวาดลานวัด, ปฏิบัติ, สม ศรัทธา กฏิกา,

๒ เล่ห์เจ้าเพชร

อวาศ,ไม่ขาดเคย ฯ ๘ คำ เหวา (กวาดวัด
คุยกับ เพื่อนศิษย์วัด)

ชัย ๑ (ใน) มือกวาดกรวด,ปากก็พูด,กับเพื่อน
เข้า แต่ใจเหว,เจ้าเพชร,พ่อเพชรเอ๋ย คิดถึงพ่อ,พ่อใจ,ไม่
เสียด (เพชร) แต่ลับเลย,แม่มา,ข้าพขอแรง จะไป
เยี่ยม,เยี่ยมตัว,กลัวลำบาก เคยทนยาก,มากมาย,น่า
เขย่ง จึงขยท,จดหมาย,เขียนลายแทง ชี้แจง,สุข
ทุกข์,ถึงบิดา ฝากทายักษ์,แกจก,ไปหางาน รู้จัก
บ้าน,กาญจน์บุรี,ที่นักหนา ทั้งฝากนก,พิลาบให้,ไปแก้
ตา เพื่อคอยลูก,ผูกพา,บินมาปล้น แต่คอย ๆ,
น้อย ๆ,หนังสือพ่อ ไม่บินไป,มาให้,สมใจฉัน ให้
ส่วนบุญ,ส่นของคุณ,พ่อแม่ฉัน รับมิ่งขวัญ,ลูกแล้ว,ฤ
ไรขอ (เพชรปี่แก้ว ร้องใน) โอ้ยามพลบ,พระลบ,
ลับไม้มีท พ่อเพชร นึก,นึกหนึ่ง,ตลิ่งเขลล คิดถึงแม่,
คิดถึงพ่อ,ใจพ่อแท้ กลับเกลื่อน,เจื่อนเกื้อ,กระหม่น
ตา ฯ ๑๐ คำ เหวา รว (ขอมไพล่)

ลำ ขอมดำดิน ๑ (ใน) ปางนั้น ขอมทมิฬ,
 ลิ่นกระล่อน, มอญหงษา ลานทองถือ, สู้กัน, ดำดินมา
 หวัง ระทม, ปฤษณา, เณร ชุมพล โผล่ ลานอา, วาศโต,
 วัดโพทอง เขม้นจ้อง, เณร นิต, แผลง ฤทธิร่น สู้มือ,
 สู้มือ, คำ รณ วาง ตน, เคียง ตั้ง, อหังการ ฯ ๔ คำ
 คุกพาทย (เณรไม่กลัวแต่ได้กั้วกั้ววิ่งหนีไป
 ชุกกอไม้)

ขับ ๑ (ขอม) เขี่ยเณร นิต, ศิษย์ครู, ความรู้ฉลาด
 แม้สามารถ, ตอบ ลิขิต, ปฤษณา แม้ ถูกต้อง, คล่อง
 คารม, สมคำรา ตูจะอวย, วิทยา, ในลานทอง ฯ ๒ คำเจรจา

ขับ ๑ (ใน) พ่อเณร น้อย, มคตน้อย, เล็กน้ำ
 พริก หัวร่อคึก, อวดกล้า, ยืมว่าขาน (ชุมพล) ลง
 ถามไป, ข้าจะไต่, ลงวิจารณ์ ถูกหรือผิด, คึกอ่าน, ตาม
 ปญญา ฯ คำ ๒ เจรจา

สิ่งทองมอญรับดนตรี ๑ (ขอม) เกิดเป็น
 คน, วณ ว่าย, ตายยังคำ แล้วควร ทำ, อะไรเล่า, เจ้าเณร

๔ เล่ห์เจ้าเงร

ชา (เขนงรับ เงร) ก็ทำบุญ,คุณะประโยชน์, ไปรค
โลกา สุขแก่ตน,และมหา,ชนิกาย (สึงทอง
มอญรับ ขอม) เมื่อกระนั้น,ฉันใด,จะได้สุข ฉัน
ใดเล่า,ทุเลาทุกข์,รทมหาย (เขนงรับ เงร) ประ
พฤติ ชอบ,ช่อง สม,งามค้มคาย ไม่เกิดร้าย,หมคทุกข์,
สุขอยู่เอง (สึงทองมอญ ขอม) ทุกข์สุข,
รุกรวาระ,เพราะอะไร (เขนงรับ เงร) ก็เพราะ
ใจ,รู้ศึก,นึกเลงแจ้ง (สึงทองมอญ ขอม)
จะหนีทุกข์,ไฉนพ้น,ถ้าคนเกรง (เขนงรับ เงร)
ต้องถือเพลง,อนัตตะธรรม,ประจำทรวง ฯ ๖ คำเจรจา
(ชักปฤกษณา เงร ตอบได้ทุกข้อขอมหัว ร่อเห็น อัครัก ก็ขู่)

มอญโยนดาบ ๑ (ใน) ชัยณะนั้น ขอมเลง,
เซลงฤทธิ์,ไม่คิดหวง ส่งลานทอง,ของวิเศษ,เวทบำ
บวง ให้เงร หม่อม,หมคห้วง,ทำดินไป ฯ ๒ คำ รว

ชัย ๑ (ใน) ครานั้น พ่อเงร หม่อม,
ชุมพล,คนกล้าหาญ พิณจ่าน,ลานทอง, ท่องจำได้

เค็ก มนต์, ล่องหน, หายตัวไว้ คง กระทบ, คั่นไค้, สุธา จร
ผูก หุ่น, ปลุกเสก, เลชยัญชลัง กระทบทั้ง, คน เป้น, เห็น
ร่อน ๆ ถึง ทั่ว นึก, อธิธิ ฤทธิ, พิศ คุมมอญ เหมือนเหล็ก
เพชร, เค็ก กระทบ, ไต้ทั้งใจ ฯ คำ รวี เรรจา
(ลอง วิชา เค็ก วัค คีน) กราวใน เชิด (ยักษ์ ออก)

ประเทศ ๑ บัดนี้ ยักษ์ หุ่น, หมุนมา,
จากป่าใหญ่ เหาะผ่าน, ตำนตง, พงไฟ รัยไ้, จาก
บ้าน, ภาณุนันบุรี ด้วยพระแผน, แล่นชลัง, ถึง พระเวท ให้
แสดง เคาช, ถือ หนึ่งสี่, ท่อ มานี้ เห็น เณร น้อย, คอยท่า,
หน้าภูฏี ทำ ฤทธิ, ตามสั่ง, หวังให้กลัว ฯ ๔ คำ คุก
พาทย (เณร ไม่กลัว เค็ก คีน ตาย)

ขับ ๑ (ใน) พ่อ เณร นึก, พิชัยักษ์,
คึกคัก ชู ค้างคูด, ไม่ พร่น, กลับ หย่นหัว คอผูก
หนึ่ง, ลือพ่อ, ถือถึง ตัว แกล้ง ยั่ว, ยืน กริม, ย้มลไม
วาย วิตก, ชรอย นก, พิลาย เหว คุณพ่อ แกล้ง, ผูก เผลว,
มา ล้อไ้ พ่อ เณร เอก, เสก จัง จัง, ป่าวผิง ไป ยักษ์

๖ เล่ห์เจ้าเพชร
หนึ่ง ไม่, กระทบกระตัก, อีก เป็น นาน ฯ ๔ คำ รว
(ยักษ์ แข็ง โต)

สิงห์ โต ๑ (ใน) แก่ หงส์, มือ สั้น, มึง
ขวัญ มา จำ ลาย มือ, บิดา, แดง สาส์น ที่ ใจ, คง ไ้,
พิพม์ พินาม ก็ คลี่ อ่าน, ทนใจ, จะ ใคร รู้ ฯ ๒ คำ

ขับ ๑ (เอง) หงส์ พระ, แขน พ่อ, มี ข้อ
ซึ่ง แสน คิด ถึง, ลูก ไม่, สบาย อยู่ เรือง พระยศ, คค
เคียว, ทั้ง เขียว รุ ไม่มี ผู้, คค, บิด บรรเทา ถึง ตัว
ก็, มี ครุ, ไว้ คค พ่อ หวัง จิตร, คง เห็น, แต่ หน้า เจ้า จง
ช่วย พ่อ, รัก บ้าง, ให้ บ้าง เขา อี สร้อย ฟ้า, มัน ไป เข้า, กับ
เดร เดร ทำ เสน่ห์, เล่ห์ ให้, อ้าย ไวยัง ก แศก กระจก,
เห็น ปรจาง, ออก ฟ่าน เฟ่น คุณ พ่อ, ขอ ปอง, จะ ของ
เวร อ้าย ลูก เคน, ทนยศ, หมค ความดี ถ้า เลิก พ่อ,
ล้อ เล่น, เห็น ท่า คัก ก็ พ่อ แค่น นึก, ขอ เชิญ, ให้ เป็น ผ
แม่น อยาก แทน, คุณ บิดา, อย่า ซ้ำ ที่ ยก มา ตี, กรุง
ศรี, อยุทธยา ปลอม ตัว, เสียบ ให้ ผิด, จิต ไทย เป็น สมิ้ง,

มอญใหม่, เมือง หงษา ยก พล, ร่น รัย, ถีบ ทาง มา ใคร
จะทาน, ฤทธา, ท่า ไม่มี พระทูลเกล้า, ไปรทเกล้า,
ให้เจ้าไวย ออก รัย, จับไว้, อย่าให้หนี ฟัน ฟกค,
ชาคกลาง, ล้างชีวี วิชาดี, ตั้ง พ่อ, ขอช่วย กัน ฯ

๑๒ คำ

ขับ ๑ (ใน) พ่ออ่าน ขบ, เหนร ตบ, ขาฉาง ๆ
แสน รคาง, เคื่องเหล็ช, ตัวเนื้อ สัน ชัก ชัก, ชัก ชัก, กัก
ฟัน (เอง) น้อย ๆ นั้น, ฟ้าไวย, ไซ้พอ ดี มุ่งเขม้น,
จะเล่น, กับบิดา สาอะไร, กับเรา, เท่า แมง หวี เมื่อ
หน้า, หาไหน, จะไป ดี นัย พี่, น้องกัน, นั้นสืบ ไป เรา
ก็ เรือง, พระเวท, ฤทธิ์ เทชพอ จะ ขอ แทน, คุณ พ่อ, ให้
จงได้ เลี้ยคายหนอ, ท่ง กว้าง, ทางไกล แม้น เหาะไ้,
ก็จะเหาะ, เคาะเม็ดดี (ใน) จึ่งโอมอ่าน, คาถา, ครุ รามัญ
ยักษ์ใหญ่, ภาย สัน, ผลุนผลัน หิน ก้าว ไม่ ออก, กลอก
หัว, กลัว ฤทธิ์ เจ้าเฒะชี, หัวโขก, กระไซก มนต์ ยักษ์
หุ่, ชุ่, เซ, เตะ หิน ตัว สัน, ไหว้ กราบ, เฒะ สับ สัน ล้ม

๘ เล่ห์เจ้าเงร
แผ่ยอมแพ้,เงร ชุมพล บัดนี้,ตื่น หาย,กลายเป็น
๗ ๔ คำ รว แล้วกราวรำ (ยักษ์หาย กลายเป็น
เงร หนีไปกับ นกพิลาบ)

สามเส้า (ใน) เจ้าเงร นึก,เห็นฤทธิ์,
เลิกคิတ်อ้อ เหนือหัวร่อ,เรียกมิตร,มาชิดใกล้ เจ้า
ศิษย์รัก,อัคร,ตกใจ ค้างไถล,ไม่เห็น,สม ประที
๗ ๒ คำ เจริญ (เพื่อน กลัว เงร เล่าให้ฟัง เลบ
นัย ถือ กราบ ไหว้)

ปีค่ม่านฆ่าเวลา เมื่อเปิด ม่าน มีเงร นิ่งหัว
กระโตกฏี แยกขาด

ขับ ๑ (ใน) มีทันสาย,เงร พลาย,ชุม
พลน้อย ห่มทอง คอย,ประคตคม,สนฉวี คิ่คไปหา,
เจ้าคุณตา,ลาศึกที่ ก็พอดี,ท่านมา,หาหลานเงร ๗
๒ คำ (พระยาสุโขทัยกับท่านผู้หญิง เพ็ญจันทร์บ่าว
ไพร่หาย ของฉัน มาเยี่ยมถึงไปหาตายาย ตามสบาย ๆ)

ขับ (เอง) หลานคิ่คถึง,คุณพ่อ,ขอลาศึก

ขุนช้าง ขุนแผน

๙

ยิ่ง นึก ๆ, เปลี่ยวใน, ใจเหลน เป่น แม่น เห็นท่วย, อวยพร,
คึก ก่อ่นเพล สำหรับนั้น, เลย ประเคน, เถร เจ้าวัค ฯ

๒ คำ เหวา

ขับ ๑ (ใน) ท่าน พระยา, สุโขไทย, อาไลยครัน
ทั้ง คุณ ยาย, เพ็ญ จันทร์, ก็ อัด อัด จะ ทัก ทาน, หลาน
หนุ่ม, ขึ้น รุม วัค ก็ จะ ชัก, ใจ ง่วน, สง สาร์ ครัน ฯ ๒ คำ
(อนุญาตว่าจะ เกณฑ์ คนไป ท่วย หลานว่าจะ ขอแต่ ม้า ชีไป
เท่านั้น ขณะนั้น ท่าน สมภาร ออก พระยา ก็ บอก
ว่า เถร จะ คึก ท่าน ห้าม ไม่ ฟัง ก็ ยอม ให้ บ่าว ไป เอา
ม้า มา คัก รท หน้า มนต์)

ขับ ๑ (ใน) พ่อหนุ่ม น้อย, กลอย ใจ, พลาย
ชุมพล ปลื้ม กมล, สม สึง, เป่น มิ่งขวัญ นมัสการ,
ลา สมภาร, กลับ บ้าน พลัน เจ้าคุณตา, คุณยาย
พัล, ะวัน ไป ฯ ๒ คำ เพลง ชึง

ปิด ม่าน

๑๐

เกณท์ ภาพ ยนต์

ชุดที่ ๘ (เกณท์ ภาพ ยนต์) ฉากป่า คนตรี
เพลง เชิด ชึง พลายชุมพล แต่ง ตัว หุ่น ตาโก้ง ไร่
กระเบน อย่างมอญเสื้อ อย่างน้อยศรี คาคเข้มซัดทับ สพาย
ตะกรุด แล คายไชยชนะไพร กับ คายคู่มือ เกล้าผมสูง
ไฟกล้าแดง ลง ยัญ มงคล เครื่อง เป็น กระบัง ชี ม้า
กระเลี้ยว ผูกเครื่อง แผง มี พราย จง ออก

ชัย ๑ (ใน) พ่อ พลายหนุ่ม, ชุมพล, มห
เฉลยว ชีกระเลี้ยว, เปรี๊ยว ปล้อง, เข็น มอญใหม่ เต๋
หรัย, ชัยคว้าง, มากกลางไพร มุ่งใจ, ไปสู่, เมืองสุพรรณ
พรายชนัน, เคียงขนาน, ทยานชัย ถับถึง, กิ่งทาง
กลางป่า ชน หยต ม้า, ถาลง, ทตรงนั้น ชมิ ชมัน,
คักหญ้า, เอา มา มัด เข็น รูปหุ่น, สมน มอญ, พล รอด
วาช เอา ถึงไม้, ไขว่เป็นตาบ, ประย จัก บ้างถือดอก,
ถือปืน, ยืน เยียดยัก เป็น ชนิต, ล้วน หญ้า, ประคายิน

๖ คำ เจริญ

เชิด ๑ (ใน) เคก เข้าสาร, อ่าน เวท, เกศ

ขุนช้างขุนแผน

๑๑

ครุ มอญ ขอกร, กังแกม, แซ่มชื่น ชักรูป, หุ่น ชนิน,
ครุณ ครน กลับฟัน, เป็น มนุษย์, ผุดมา ฯ คำ รวิ เชิด
(หุ่น กลาย เป็นคน มากมาย)

ชัย ๑ (ใน) พ่อหนุ่ม นิค, อมคติ, ฤทธิ
เหล็กเพชร ใจเค็ญ, ร้องดัง, ลังว่า (เอง) จะ
ยกทัพ, ชัย พหล, ปล้น พารา จงให้ร้อง, ก้องป่า, พา
ตะโพง ลูก ลูก, บุก, บุก, ปลุกปล้น แต่อย่าฆ่า,
ผู้คน, ให้ตายโหง เป็นแต่เพียง, กรรโชก, โยกโคลง ให้
ตาโพลง, ตื่น ตั้ว, กลัวโกล (ใน) หุ่น ยนต์, ฟัง ยูล,
ชุมพล ลัง ทลึงทลึง, หมอบ รวย, กราบไหว โผน
แผ่น, เค้นโลก, โดดว่องไว ชุมพล ไป, ชื่น ม้า, นำ หน้า
เดิน ฯ ๖ คำ กราว นอก
ปิด ม่าน

—*~*~*~—

ชุดที่ ๘ (คนแตกตื่น) ฉาก ท่าน นอกเมือง
สุพรรณ ทวี ลคร มี นาย ท่าน แล ราษฎร คนตรี ทำเชิด

๑๒ เกณฑ์ภาพยนต์
เสียงพวก มอญ ไ้ร้อง ตีฆ้อง ยิงปืน ลั่น มา ทาง ขึ้น
ก็ออกไล่หนีพล หุ่นเข้าโรงหมด
ชัย ๑ (ใน) นาย ท่าน, สำนัทพ, เหลือ
ยับยั้ง ตั้ง ตั้ง, ตื่นฉาว, รวาวจะ เห็น กอง คอย เหตุ,
สังเกดเขม้น, เห็นเหลือเกิน สทกสเท้น, ตื่นตัว, กลัว
กาย ชั่วบ้าน, ย่านนั้น, ชวัญหนี นึกไฟรี, มอญใหม่,
ใจหาย สัน สติ, ตื่น เพี้ย, เวยววย ตเกียกตกาย,
เสียงลี้, หนีไป ฯ ๔ คำ เชิด (ม้าไ้เข้าไปใน
เมือง พลเมือง ตื่นหนี พล มอญใหม่ ถักรวโซก) ปีก
ม่าน ขบชุก

คุรุมีสต

—*~*~*—

